

11. april 2019

Møde i Rådet for Børns Læring d. 25. marts 2019, kl. 10-12.

Færøsk Pakhus, Undervisningsministeriet.

Deltagere:

Rasmus Edelberg (Skole og Forældre), Sarah Gruszow Bærentzen (DSE), Jeanette Sjøberg (DLF), Claus Hjortdal (Skolelederforeningen), Christian Haugaard (Ung Danmark), Per Nielsen (Landsforeningen for Ungdomsskoleledere), Julie Kyndesgaard (FOLA), Tanja Krabbe (DLO), Lars Søgaard Jensen (BUPL), Birgit Stechmann (FOA), Eva Munck Immertreu (Lederne i BUPL), Kasper Sand (DUF), Lotte Büchert (Idrættens Fællesråd), Ask Løvbjerg Abildgaard (Danske Handicaporganisationer), Karen Il Wol Knudsen (DH – Assistent for Ask Løvbjerg Abildgaard)

Fra Formandskabet: Charlotte Rønhof, formand, Per Fibæk, Henrik Gade Jensen, Stefan Hermann, Andreas Rasch-Christensen, Mette Frederiksen

Fra sekretariatet: Julie Heideman, Mette Arnsfelt McPhail, Lise Bendix Lanng, Mikkel Beveridge Lønblad, Mikkel Lynggaard, Cathrine Lund Witting

Afbud:

Hanne Dollerup (BKF), Thomas Medom (KL), Jan Andreasen (Uddannelsesforbundet), Pernille Hviid (formandskabet), Alexander Von Oettingen (Danske Professionshøjskoler)

1) Velkomst v. Charlotte Rønhof

- Formand Charlotte Rønhof bød velkommen.
- På baggrund de nyttige drøftelser fra det første møde i rådet d. 12. november 2018 og formandskabets øvrige møder er der blevet besluttet tre overordnede temaer, der skal arbejdes på. De tre temaer er; **digitalisering, balancen mellem folkeskoler og frie skoler samt kvalitet i dagtilbud og skole.**
- Baggrunden for temaet om **digitalisering** er, at digitalisering er et grundlæggende vilkår i samfundet, men det skal bruges hensigtsmæssigt for både lærere, pædagoger, børn og unge. **Balancen mellem folkeskolen og frie skoler** er valgt, da der er indikationer på at balancen mellem de to er tippet. Det er en bekymrende udvikling for sammenhængskraften. Temaet er et

folkeligt tema, som skal sættes til debat på Folkemødet. Rådet vil modtage en invitation til debatten. **Kvalitet i dagtilbud og skole** ligger i rådets opdrag og er desuden valgt efter rådets gode inputs til sidste rådsmøde. Det er vigtigt, at kvalitetsbegrebet bliver diskuteret på nuanceret vis, og der er brug for en større drøftelse af, hvad der ligger i begrebet. Debatten er vigtig i sig selv, og det er et højaktuelt tema.

- Formandskabet er optaget af, hvordan der kan opnås mere viden om kvalitet i de danske dagtilbud, og derfor var professor i dagtilbud ved AAU Charlotte Ringsmose inviteret til mødet for at give et oplæg om dette til afsæt for efterfølgende debat.

2) Rammesætning af temadrøftelsen 'Viden om dagtilbuddenes kvalitet' v. Andreas Rasch-Christensen, medlem af formandskabet

- Andreas Rasch-Christensen rammesatte Charlotte Ringsmoses oplæg, og påpegede at den nye dagtilbudslov og den styrkede pædagogiske læreplan kan indramme kvalitetsdiskussionen. Med nye begreber på området kræves det, at der dykkes dybere ned i, hvordan pædagogiske praksisser og beslutninger finder sted. Der skal være en kobling mellem struktur og proces. Danmark har dygtige voksne i dagtilbuddene, men rammer og vilkår gør de professionelles arbejde vanskeligt.
- Der er behov for en kvalitetsdrøftelse, som går ud over de enkelte dagtilbud. Hvordan kan vi se på kvalitet på tværs af dagtilbud?

3) Oplæg og efterfølgende drøftelse med rådet v. Charlotte Ringsmose, professor i dagtilbudsforskning på AAU.

- Det er vigtigt at se dagtilbuddet som et centralt første step i børn og unges muligheder.
- Hvordan undersøges kvalitet? Metoderne der anvendes afspejles i praksis – derfor skal de udvælges klogt. Og hvordan vælges metoder som kan udvikle kvaliteten? Det handler ikke bare om at 'veje grisen' igen og igen – der skal udvikling til.
- Kvalitet i dagtilbud pt; Vi har nogle brikker – men vi har ikke det samlede billede. Der er en tendens til at anvende indsatsstudier og effektstudier, som er blevet prøvet af i danske dagtilbud. Disse viser at der er et stort potentiale i at udvikle kvaliteten. Vi mangler viden om en dansk kontekst – om organisatoriske betingelse og hvordan kvalitet udvikles.
- De studier vi har på dagtilbudsområdet viser, at udsatte børn er udsatte tidligt. Jo bedre socioøkonomisk baggrund barnets familie har, desto bedre klarer barnet sig ift. færdigheder og håndtering af udfordringer. Dette viser sig tidligt hos børnene og er en indikator for at danske dagtilbud ikke formår at bryde den sociale arv.

- Tidlige højkvalitetsindsatser har meget stor betydning, især for børn fra udsatte familier. Det viser bl.a. internationale undersøgelser (fx EPPSE).
- Vi har ikke de samme effekter af dagtilbud i Danmark. I DK har vi tilsyneladende en for lav kvalitet ift. de børn der har allermest brug for den høje kvalitet. 80 % af børnene klarer sig godt. Ca. 20 % klarer sig dårligt. Og de tabes tidligt.
- Vi har en stor volumen af helt små børn i dagtilbud i Danmark, og man kan stille spørgsmålstejn ved, om vi har kvaliteterne til at arbejde med børn med udsat baggrund i disse tidlige år. Finland er særligt gode til at mindske effekterne af socioøkonomisk baggrund.
- I Danmark har vi et stærkt udviklingspsykologisk paradigme, hvor fokus er på det enkelte barn og dets udvikling. Vurderingsredskaberne bliver i meget høj grad brugt til at vurdere børnene og ikke det pædagogiske arbejde.
- Ved at rette fokus på den enkelte barn/familie mister vi fokus på, at det enkelte barn ikke er så særligt endda. Der skal i højere grad anlægges et bredere mere organisatorisk fokus.
- Vi ved, at nogle organisationer har højere kvalitet/bedre evner, så et kontekstparadigme er langt mere meningsfuldt. 70 % af et barns udvikling er kontekstbestemt. 30 % kommer fra barnet selv. Udvikling skal derfor tænkes i sammenhæng med kvaliteten i barnets omgivelser.
- Forældrebaggrund og læring. Et dagtilbud i et udsat område skal have en meget højere løfteevne. Meget større behov for kvalitet i disse områder. Kvaliteten her skal ikke nødvendigvis være den samme som kvaliteten i et velstillet område.
- Hvordan vælger vi redskaber, hvis vi skal have fokus på kontekst og løfteevne? Det er utroligt vigtigt, at vi vælger redskaber, som passer til det, vi har bedt dagtilbuddene om at arbejde med. Redskaber, som vurderer på læringsmiljøet, skal fx anvendes. De ting, vi gerne vil udvikle mere af, skal ligge til grund for, hvordan vi vurderer kvalitet.
- Hvad kan danske dagtilbud? I udlandet er der interesse i vores danske måde at skabe dagtilbud på. Vi har en praksis, hvor børn lærer gennem leg.
- Det er en udfordring i kommunerne at skabe gode betingelser der, hvor der er mange udsatte børn. Et dagtilbud med en høj løfteevne spreder sig ikke som ringe i vandet. Der skal anlægges et fokus på organisatorisk læring, udvikling og kvalitetsløft. Hvad sker der, når man i stedet for at udpege barnet fokuserer på pædagogerne i stedet?
- Vi koncentrerer de børn, som kommer fra udsatte hjem og dermed udfordres løfteevnen. Vi ved også, at vi ikke investerer så meget i dagtilbud. Ift. vores volumen i dagtilbud, bruger vi en

forholdsvis lille andel. Der er tendens til at der er et højere fokus på skoleområdet. Hvordan prioriterer vi egentlig dagtilbud? Hvordan er pædagogerne klædt på?

- Charlotte Ringsmoses bud på undersøgelses- og udviklings spørgsmål som formandskabet kan fokusere på;
 - Hvordan er den generelle kvalitet på tværs af udsatte og mindre udsatte dagtilbud?
 - Hvordan er dagtilbuddenes løfteevne der, hvor der er flest udsatte børn?
 - Hvad er konsekvenserne af den praksis vi har for de yngste børn?
 - Hvordan kan kommunerne få redskaber, der undersøger og udvikler praksis?
 - Hvordan ser stærke kollektive partnerskaber mellem familier og dagtilbud ud?
 - Hvordan får vi de bedst uddannede til at være pædagoger og til at arbejde der, hvor der er størst behov?
 - Desegregering?

Drøftelser i rådet – input til debatten

- Et argument for fortsat at forholde sig til et individperspektiv er, at vi kan holde øje med, hvilke børn vi 'taber'. Der skal fortsat være blik for det enkelte barn, men man kan anfægte det stærke individorienterede paradigme
- Der er ikke nødvendigvis behov for en stor undersøgelse på alle led og kanter, men der er behov for en drøftelse. Normeringer er meget vigtige, men måske er det ikke første sted at sætte ind over hele det danske kommunale landskab. Professionshøjskolerne skal blive skarpere på hvad der puttes i pædagoguddannelserne og PAU-uddannelserne.
- Vi ved, at der er en række forskellige typer kvalitet, og så er der den empiriske viden. Somme tider er det som om, at hvis vi er enige om kvalitetsvariablene, og så stopper vi der. Vi skal udvikle den pædagogiske tradition, og fokus bør være hvor kvaliteten virkelig kommer til udtryk

4) Paneldebat og drøftelse med rådet.

- I panelet deltog Tea Fogh Mortensen, leder af dagtilbuddet Æblehaven på Frederiksberg, Dennis Danielsen, børne- og ungechef i Vallensbæk Kommune, Jens Ive, borgmester i Rudersdal og Anne Krogh, uddannelseschef v. professionshøjskolen UCN.
- Debatten tog udgangspunkt i behovet for viden om kvalitet på dagtilbudsområdet set fra de fire paneldeltageres perspektiv.
- Tea Fogh pointerede behovet for et kontekstperspektiv, hvor der er fokus på, hvordan det daglige pædagogiske arbejde fører til udvikling og trivsel. Det handler om normeringer og fagligheden. Der skal være øje for de små øjeblikke og det meningsfulde for børnene. Dagligdagen skal indrettes med udgangspunkt i dialogen – fokus på børns deltagelsesmuligheder. Æblehaven har netop fokus på kontekst. Hvilke indsætter har hvilke resultater? Det forudsætter, at personalet kan arbejde selvevaluerende. Interaktioner mellem børn og voksne er det centrale.

- Ifølge Dennis Danielsen er det vigtigt ikke at fejlslutte, at frihed og autonomi altid giver kvalitet. Der er en lang tradition om at udvikle proceskvaliteten og at arbejde kvalitativt, men der er behov for en bevidsthed om, at noget data gør sig godt til at udvikle praksis i dagligdagen og andet til udvikling på kommunalt og statsligt niveau. Vi ved, at normeringer har en betydning – indirekte. Men det er ikke 1-1. Vi bør snakke mere om, hvad der er brug for på kommunalt og statsligt niveau. Dagtilbud taber til skole, fordi det bliver en fortælling om følelser/det kvalitative. Skole diskuteres meget mere end dagtilbud. Vi ved, at vi skal prioritere på dagtilbudsområdet, men hvordan?
- Anne Krogh understregede, at vi ved, at normeringer betyder meget. Men vi ved også, at pædagogernes faglige niveau er meget vigtigt. Professionshøjskolerne har brugt tid på at tilpasse uddannelserne til den styrkede pædagogiske læreplan. Der er stor efterspørgsel på viden fra de personer, der arbejder med dagtilbud i praksis. Hvordan kan vi udvikle metoder til at kunne dokumentere praksis i en travl hverdag? Hvordan observerer man sit arbejde og derefter behandler/evaluerer den data?
- Jens Ive pointerede vigtigheden af, at vi får en fælles forståelse af, hvad kvalitet er. Området skal tilføres flere ressourcer. Når vi ikke lykkes med at bryde den sociale arv, og vi samtidig har en stor volumen af de meget små børn, så mangler vi en fælles drøftelse af, hvad det kræver at tage imod så små børn. Den faglige dygtighed er vigtig, for det giver en bedre hverdag for den enkelte medarbejder at føle et fagligt overskud. Der skal være mere efteruddannelse på området og pædagoguddannelsen skal tales op.

Pointer fra debatten og drøftelser med rådet:

- Dennis Danielsen: Data skal understøtte professionel dømmekraft, og der mangler viden som kan sammenlignes nationalt. Vi mangler et sprog for at diskutere kvalitet og hvor, der skal investeres.
- BUPL: Normeringsdiskussionen kan man ikke komme uden om. En undersøgelse af, hvordan det står til, løser ikke noget. Pædagogerne har brug for forskningsmæssig viden til at udvikle praksis. Hvorfor har området ikke et Ph.d.-råd? For derved kan der komme viden og forskning, som kan ligge til grund for at udvikle praksis. Hvordan får vi mere forskning på området? Det gør man ikke ved at få en masse data.
- Jens Ive: Enig i at der skal findes ressourcer til forskning. Vi ved, at international forskning ikke kan overføres til Danmark, men vi kan undersøge, hvor vi afviger.
- FOA: I kvalitetsdiskussionen skal fokus også være, at store dele af det pædagogiske personale ikke har en uddannelse. Hvis der skal være mere uddannet personale på området, så skal vi også tale PAU-uddannelsen op.

- Andreas/Formandskabet: Ift. BUPL's pointe lyder det som om, der er et gab mellem forskningen og kvalitetsundersøgelser. Men de to ting kan vel sagtens kobles sammen?
- DLO: Ift. behovet for mere data, så foreligger der allerede god forskning på området. Hvad kan vi opnå ved det at måle kvaliteten af de enkelte dagtilbud? Hvordan kan det hjælpe politikerne til at give flere penge, som den forskning, vi allerede har, ikke kan give?
- Charlotte Ringsmose: Når der diskuteres, hvad kvalitet er, så må vi sige, at kvalitet i Danmark er det, der står i den nye dagtilbudslov. Når vi har valgt at stå på det grundlag, må vi undersøge, hvad det er for nogle redskaber, der kan løfte barren? Er det ikke nyttigt for en kommunalpolitiker at kunne se det enkelte dagtilbuds løfteevne, som så kan knyttes til nogle mere kvalitative/synlige udtryk?
- Dennis Danielsen: Vi har brug for et fælles sprog om kvalitet på dagtilbudsområdet. Det er en ung kultur, som adskiller sig fra andre fagområder. Vi skal huske den modningsperiode.
- Stefan/Formandskabet: Hvis vi skal løfte kvaliteten, så er det mest afgørende at styrke de professionelle og interaktionen med børnene og deres forældre. Der er et legitimt behov fra forvaltningen at ønske viden om, hvordan det egentlig går. For hvis vi ikke giver det svar, så bliver det bare givet med alle mulige andre faktorer.
- Tea Fogh: Vi står over for en faldende søgning på pædagoguddannelserne, og ansvaret for kompetenceudvikling af det pædagogiske personale er pt. i det enkelte dagtilbud. Hvis mine pædagoger efteruddanner sig, så er det for at skulle noget andet – fx forske. For praktikanterne i dagtilbuddene opleves der et praksischock. Kvalitet handler derfor om at uddanne personalet godt. Der er et gab mellem uddannelsens akademiske fokus og praksisvirkeligheden.
- Anne Krogh: Pædagoguddannelsen er en særlig vekseluddannelse, hvor en tredjedel består af praktik. Det er et dilemma for de studerende både at være praktikanter og en del af den daglige normering. Daginstitutionerne skal ikke kun være en arbejdsplads, men også en uddannelsesinstitution.
- Skole og forældre: Vigtigt at have forældrenes forståelse med. Hvis sproget ikke hænger sammen, og man ikke tilstrækkeligt kan dele informationer på tværs af niveauer, så formår vi ikke at få greb om kvaliteten. Der skal tages udgangspunkt i praksis; hvordan har børn/forældre/pædagogerne det? Det er et perspektiv, som vi er nødt til at have med.
- Per/Formandskabet: Charlotte Ringsmose oplæg peger i retning af, at problemerne ligger i de dagtilbud, der er udsatte. Kan det lade sig gøre i praksis at flytte ressourcer her til?
- Jens Ive: Det, synes jeg, er meningsfuldt. Det er allerede bygget ind i vores økonomiske situation, at kommunerne skal kompenseres efter behov.

- Lederne i BUPL: Ift. socialt udsatte børn, så har vi også den type børn i velstillede kommuner – så her er også brug for ressourcer. Vi er enige om behovet for kvalitet, men vi diskuterer behovet for data. Vi mener, at det skal gå stille og roligt. Vi har erfaringerne fra folkeskolereformen, og det vil vi ikke ud i her. Vi har brug for ro til at udvikle og få arbejdet med den styrkede læreplan og arbejdet med evalueringskultur. Der er så meget viden og ekspertise ude i institutionerne, så den skal bruges.
- Danske Handicaporganisationer: Der er problematisk her at skelne mellem almen og specialpædagogik. Så tidligt i et barns forløb skal vi ikke stemple børn, som værende nogle der har behov for helt, helt særlige ting. For dagtilbud af høj kvalitet kan komme alle børn til gode.
- Dennis Danielsen: Jeg tror, vi skal passe på med at sige, at den nationale datagenerering ikke har betydning for dagtilbuddene. Sidst jeg fik penge til dagtilbud var da jeg havde sprogdatabaser med til forhandlingerne.
- Stefan/Formandskabet: Ift. uddannelse af pædagogerne; det er universiteterne, der varetager forskningen på området, og det er universiteterne, der uddanner underviserne på området. Giv professionshøjskolerne nogle flere muligheder, så skal vi nok sørge for forskning med et større pædagogisk fokus.

5) Opsamling v. formand Charlotte Rønhof

- På baggrund af dagens oplæg og drøftelser kunne formanden konkludere, at der var enighed om, at der mangler et fælles sprog for kvalitet. Der er både brug for data på området, og der er også behov for mere forskning. Politikerne må forstå vigtigheden af dagtilbud, og det er helt centralt at have blik for pædagoguddannelsen, hvordan uddannes pædagoger godt? Dagtilbudsområdet er et ungt område, så vi må også øve os i at få et fælles sprog på området.